

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr LVII/483/2018
Rady Miejskiej Będzina
z dnia 14 listopada 2018 roku

**Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na 2019 rok**

Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej
listopad 2018

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Diagnoza problemów alkoholowych.....	5
1. Charakterystyka spożycia alkoholu w Polsce na tle innych krajów europejskich.....	5
2. Używanie alkoholu przez młodzież dane ogólnopolskie.....	7
3. Używanie alkoholu przez dorosłych mieszkańców Będzina.....	9
4. Używanie alkoholu i innych substancji przez młodzież na terenie miasta	12
5. Rynek alkoholowy w Będzinie.....	15
III. Zasoby instytucjonalne świadczące pomoc mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów alkoholowych	19
1. Znajdujące się na terenie miasta.....	19
2. Znajdujące się poza terenem miasta.....	22
IV. Zadania Cele i Metody Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	24
Zadanie Nr 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	24
Zadanie Nr 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.....	25
Zadanie Nr 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.....	28
Zadanie Nr 4: Prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu.....	29
Zadanie Nr 5: Monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych	30
V. Źródła i zasady finansowania zadań programu	32
VI. Realizatorzy programu	32

I. Wprowadzenie

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Świadczą o tym rozmiary szkód alkoholowych oraz koszty społeczne i ekonomiczne, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa.

Alkoholizm nazywany jest również toksykomanią alkoholową, chorobą alkoholową lub uzależnieniem od alkoholu. Polega na utracie kontroli nad ilością wypijanego alkoholu. Jest to chroniczne, stale postępujące, przewlekłe schorzenie, powodujące szereg groźnych dla zdrowia i życia powikłań. Nadużywanie alkoholu przez jednego z domowników wywołuje u pozostałych członków rodziny strach, lęk, gniew, smutek, wstyd i upokorzenie. Niewątpliwie alkoholizm jest chorobą całej rodziny. Rozpada się system więzi rodzinnych. Rodzina z problemem alkoholowym czuje się napiętnowana, co wzbudza tendencję do unikania ludzi. Małżonkowie i dzieci osoby uzależnionej od alkoholu albo rozpaczliwie próbują powstrzymać jej picie, albo rezygnują z nadziei na lepsze życie. Oznacza to często uwikłanie się w chorobę alkoholową małżonka lub rodzica, które określa się jako współuzależnienie. Towarzyszą mu postawy autodestrukcyjne, poczucie konieczności kontroli, nadodpowiedzialność, negowanie własnych potrzeb, lęk przed zmianą i samotnością. Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym poza podatnością na uzależnienie od alkoholu przejawiają w życiu dorosłym szereg charakterystycznych cech, zwanych DDA.

Podstawą prawną rozwiązywania problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku wraz z późniejszymi zmianami, ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym a także rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości określa kierunki polityki społecznej wobec alkoholu, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, działalność wychowawczą i informacyjną, ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju, ograniczanie dostępności alkoholu, leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie. Ponadto ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazując zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Realizacja zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzona jest w postaci Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską. Zakłada realizację działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, uwzględnia działania skierowane do wszystkich mieszkańców miasta, poprzez kierowanie działań pomocowych do osób uzależnionych od alkoholu jak również do członków ich rodzin, w tym ofiar przemocy domowej. Zadania zawarte w Programie będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów instytucjonalnych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z negatywnych zjawisk związanych ze spożywaniem alkoholu przez społeczność lokalną. W ramach zadań Programu będą prowadzone systematyczne działania edukacyjno – informacyjne, o charakterze profilaktycznym skierowane do dzieci i młodzieży, rodziców, nauczycieli, mające na celu podnoszenie świadomości na temat zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych i propagujących zdrowy styl życia, poprzez realizację programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie.

Prezydent Miasta Będzina powołał Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zarządzeniem Nr 0050/46/2011 z dnia 1 marca 2011 roku, z późniejszymi zmianami.

Komisja działa w oparciu o Regulamin przyjęty przez Prezydenta Miasta Będzina Zarządzeniem Nr 0050.49.2013 z dnia 27 lutego 2013 roku i odpowiada za:

- a) opiniowanie, koordynację i realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- c) prowadzenie czynności związanych z orzekaniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu poddania się leczeniu w zakładach lecznictwa odwykowego, w tym sporządzanie i przekazywanie do Sądu Rejonowego Sądu Rodzinnego w Będzinie wniosków w tej sprawie,
- d) udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem,
- e) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem spełnienia warunków uchwał, o których mowa w art. 18 ust 3a ustawy,
- f) kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18, ust 8 ustawy,
- g) współpracę z centralnymi i wojewódzkimi organami administracji państwowej i organami

samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Jednocześnie na mocy § 12 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została zobowiązana między innymi do:

- a) diagnozowania sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- b) udzielania kompleksowych informacji o:
 - możliwościach wsparcia oraz uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej, pedagogicznej,
 - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) organizowania dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- d) prowadzenia rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie.

II. Diagnoza problemów alkoholowych

1. Charakterystyka spożycia alkoholu w Polsce na tle innych krajów europejskich.

Alkohol jest drugim w kolejności czynnikiem ryzyka zachorowań i zgonów w państwach Unii Europejskiej. W latach 2014-2016 zrealizowany został międzynarodowy projekt Wspólne Działania na Rzecz Redukcji Szkód Powodowanych przez Alkohol – RARHA. W ramach projektu został opracowany kwestionariusz – Standaryzowanie pomiaru zaburzeń związanych z alkoholem, i w 19 krajach przeprowadzono sondaż na temat alkoholu. Badanie zrealizowano na reprezentatywnych próbach populacji generalnej w wieku 18 - 64 lata. Przeciętnie w każdym kraju zebrano odpowiedzi od około 1500 respondentów. Kwestionariusz zawierał pytania dotyczące nie tylko ilości, częstotliwości i okoliczności spożywania różnego rodzaju napojów alkoholowych, ale również poruszał kwestie szkód społecznych powodowanych przez picie alkoholu przez osoby najbliższe, alkoholu nierejestrowanego, jak również postaw i opinii na temat skutecznych sposobów ograniczania problemów alkoholowych.

W Polsce 13,6% osób zadeklarowało, że w ciągu ostatniego roku w ogóle nie piło alkoholu. Jest

to wynik zbliżony do średniej dla 19 krajów, uczestniczących w projekcie RARHA (15,3%). Wśród osób, które nie piły alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy, 3,6% nigdy nie piło alkoholu, a pozostałe 10% nie piło na rok przed badaniem, ale we wcześniejszym okresie spożywało alkohol. Rozpowszechnienie abstynencji jest znacznie wyższe wśród kobiet (19,3%) niż mężczyzn i rośnie wraz z wiekiem. Wśród kobiet jest też zdecydowanie więcej osób utrzymujących abstynencję przez całe życie – 5,6% w porównaniu z 1,6% mężczyzn. Abstynentami są też częściej osoby o niskich dochodach (16,2%) niż ci, którzy mają wysokie dochody (9,6%). Rozpowszechnienie abstynencji wyraźnie maleje wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia. Wśród osób z wykształceniem podstawowym jest aż 28 % abstynentów, a wśród osób z wykształceniem wyższym tylko 9,6%. Abstynentami są też częściej osoby wierzące i praktykujące (16,7%) niż osoby niewierzące lub wierzące, ale niepraktykujące (11,2%). 86% Polaków deklaruje, iż piła alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Jest to odsetek zbliżony do średniej europejskiej (85%). Konsumentami alkoholu częściej są mężczyźni (92,1%) niż kobiety (80,7%). Najczęściej alkohol piją osoby z najmłodszej grupy wiekowej (18-34 lata), najrzadziej osoby starsze (50+).

Na tle krajów europejskich Polacy piją stosunkowo rzadko – średnio po napoje alkoholowe sięgają około 80 dni w roku. Rzadziej niż w Polsce alkohol jest pity w Skandynawii, a także na Litwie, Estonii oraz Islandii – do 65 dni w roku. Zdecydowanie częściej alkohol piją mieszkańcy Europy Południowej: Włoch, Hiszpanii, Portugalii – ponad 100 dni w roku.

Niestety, Polacy, kiedy już piją, to w dużych ilościach. Polska znajduje się na pierwszym miejscu wśród krajów europejskich, jeśli chodzi o średnią ilość czystego alkoholu wypijanego w jednym dniu picia w postaci wina oraz napojów spirytusowych. Piwa więcej niż Polacy wypijają jednorazowo tylko mieszkańcy krajów północnych: Szwecji, Finlandii, Norwegii, Wielkiej Brytanii, Estonii i Islandii. Zdecydowanie częściej po napoje alkoholowe sięgają mężczyźni niż kobiety. Codziennie lub prawie codziennie (5-7 dni w tygodniu) pije 15,6% mężczyzn i 1,9% kobiet. Najwyższy odsetek osób pijących napoje alkoholowe przynajmniej raz w tygodniu jest w najmłodszej grupie wiekowej (18-34 lata -50,7%), a najniższy (37,6%) wśród osób po 50 roku życia.

W Polsce najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo – ponad 60% alkoholu spożywana jest w tej postaci. Piwo średnio jest pite 78 dni w roku, czyli co 4-5 dni. Częściej niż w Polsce piwo jest tylko pite w kilku krajach na południu Europy (Bułgaria, Hiszpania, Portugalia i Chorwacja). W Polsce piwo częściej piją mężczyźni niż kobiety. Około 64% mężczyzn i 14% kobiet pije piwo raz w tygodniu lub częściej.

Ponad 20% alkoholu spożywa się w postaci napojów spirytusowych. Polska jest na 4 miejscu, jeśli chodzi o proporcje spożywania tego alkoholu w strukturze picia. Napoje

spirytusowe częściej piją mężczyźni niż kobiety. Przynajmniej raz w tygodniu pije je 7,8% mężczyzn i 1,4% kobiet. Częstotliwość picia wódki nie zmienia się istotnie wraz z wiekiem.

Najbardziej spożywanym alkoholem jest wino, którego udział w strukturze pitego alkoholu wynosi około 10%. Polska jest jednym z krajów, w których wino ma najmniejszy udział w strukturze spożycia alkoholu. W ciągu ostatniego roku ani razu wina nie piło 63,1% respondentów, w większości mężczyzn (72%). Wino częściej piją kobiety niż mężczyźni.

Pojedyncze okazje picia w sposób ryzykowny w ciągu ostatnich 12 miesięcy potwierdza 40% polskich respondentów. Proporcja osób potwierdzających ryzykowne picie przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy waha się od 60% w krajach Europy Północnej do około 10% w Portugalii i we Włoszech. Polska lokuje się w środku tej listy.

Przeprowadzone badania wskazują, że częste upijanie się dotyczy 9,7% respondentów (14,4% mężczyzn, 5% kobiet). Polska pod tym względem znajduje się na 5 miejscu wśród krajów europejskich. Wyższy odsetek osób, które często się upijają, odnotowuje się na Litwie, w Islandii, Norwegii i Wielkiej Brytanii. Uzyskane wyniki testu przesiewowego pozwalają określić skalę problemowego picia alkoholu wśród polskich respondentów na 18,6% (26,4% mężczyzn oraz 11,1% kobiet). Przy czym dwóch lub więcej symptomów problemowego picia doświadczyło w ciągu ostatniego roku 9,1% badanych (13,6% mężczyzn i 4,6% kobiet). Są to wyniki lokujące Polskę blisko średniej europejskiej, która wynosi 19,1% osób doświadczających przynajmniej jednego problemu w ciągu ostatniego roku i ponad 8% osób doświadczających dwóch lub więcej problemów. Najczęściej respondenci wymieniali poczucie winy po piciu, a najbardziej – picie z samego rana, tzw. klin.

Wyniki testu przesiewowego pokazały, że zaburzenia związane z alkoholem (nadużywanie alkoholu lub uzależnienie) ma 10,7% Polaków (średnia dla 6 krajów – 11,1%), w tym 14,2% mężczyzn (średnia dla 6 krajów – 15,2%) i 7,2% kobiet (co odpowiada przeciętnemu wynikowi dla 6 krajów). Przeprowadzane badania RARHA wskazują, że częstość picia alkoholu jest w Polsce zbliżona do średniej europejskiej. Natomiast znaczącym problemem w naszym kraju na tle Europy jest ilość alkoholu wypijanego przy jednej okazji – średnio jednorazowo wypijamy więcej wina i napojów spirytusowych niż w jakimkolwiek innym kraju. Przy czym wino pijamy najbardziej w całej Europie. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym jest u nas piwo, a po nim wódka. Wyniki dotyczące nadużywania alkoholu, upijania się i picia problemowego sytuują Polskę blisko średnich europejskich. (źródło: *Świat problemów 08/295/25 – sierpień 2017*).

2. Używanie alkoholu przez młodzież – dane ogólnopolskie.

Picie alkoholu wśród młodzieży jest zdecydowanie wyższe niż używanie jakichkolwiek innych substancji psychoaktywnych, w tym papierosów. W celu pomiaru skali zjawiska używania

przez młodzież substancji psychoaktywnych, przeprowadzone zostało w 2015 roku badanie ankietowe ESPAD na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych – wiek: 15-16 lat oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych – wiek: 17-18 lat naszego kraju. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem po alkohol sięgała blisko połowa 15-16 latków, po tytoń 26%, po marihuanę co dziesiąty, a po dopalacze 4%. Badania pokazują, że wciąż głównym problemem wśród młodzieży jest picie alkoholu. Konsumentów alkoholu zdefiniowano jako osoby, które piły jakiegokolwiek napoje alkoholowe w czasie 12 miesięcy przed badaniem. Do tej grupy należy blisko 71,7% uczniów młodszych i 92,7% uczniów starszych. Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyło kiedykolwiek w życiu 36,9% gimnazjalistów i 64,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem upiło się 12% młodszych i 19,7% starszych uczniów. Porównanie wyników uzyskanych w 2015 roku z wynikami z lat 2011, 2007, 2003 ujawnia tendencję spadkową wszystkich trzech wskaźników mierzących zjawisko upijania się, w przypadku młodszej grupy. W grupie młodzieży starszej niewielkie zmiany można interpretować jako stabilizację. W badaniu pytano także ile lat mieli respondenci, kiedy pierwszy raz wypili szklankę piwa, kieliszek wina i wódki. 35% gimnazjalistów pierwszy raz sięgnęło po piwo, mając lat 13 lub mniej, blisko 24% w tym wieku wypilo już kieliszek wina, a 16% kieliszek wódki. W przypadku wódki krytyczny wydaje się wiek 14 lat – wtedy prawie co trzeci nastolatek ma już za sobą inicjację alkoholową tego trunku.

Do pozytywnych zmian należy zaliczyć fakt, że od 2003 roku w grupie uczniów młodszych systematycznie spada odsetek tych, którzy deklarują bardzo łatwy dostęp do piwa i wina. Blisko połowa (47,6%) 15-16 latków uznało za bardzo łatwe do zdobycia piwo, 36,6% wino, a bardzo łatwy dostęp do wódki oceniło 34,2% ankietowanych. W grupie uczniów starszych rok 2015 przyniósł niekorzystne zmiany, ponieważ zwiększył się odsetek tych, którzy uznali poszczególne rodzaje alkoholu za bardzo łatwe do zdobycia. 76,2% uznało za bardzo łatwy dostęp do piwa, 69,7% dostęp do wina i 67,5% dostęp do wódki. Zdecydowana większość młodych ludzi nie ma żadnego problemu ze zdobyciem alkoholu.

W czasie ostatnich 30 dni piwo kupiło 28,2% uczniów młodszych, a dla porównania w 2003 roku odsetek ten wynosił 53,6%. Mamy tutaj do czynienia z konsekwentnym zmniejszaniem się odsetka kupujących piwo. Wódkę w tym czasie kupiło 15,4% badanych (poziom podobny do poprzednich dwóch edycji), a wino 8,1%.

Wśród pytań w ankiecie ESPAD znalazły się także pytania dotyczące oczekiwań wobec alkoholu. Uczniowie klas trzecich gimnazjalnych na pierwszym miejscu w hierarchii oczekiwań pozytywnych postawili na poczucie odprężenia (53,2%), na drugim przekonanie o świetnej zabawie (50,2%), a na trzecim bycie przyjaznym i towarzyskim. Na czwartym miejscu znalazło

się przekonanie, że po alkoholu nastolatek zapomni o swoich problemach (46,2%). W przypadku młodzieży starszej kolejność wskazań pozytywnych oczekiwań jest taka sama, lecz odsetki są wyższe. Na odprężenie wskazuje 70,5%, na świetną zabawę 64,6%, zaś na bycie towarzyskim 61,4%.

Za najbardziej prawdopodobne negatywne następstwa picia alkoholu młodsi uczniowie uznali możliwość doświadczenia kaca (39,2%) i szkody zdrowotne (34,9%). Co trzeci badany obawiał się, że po alkoholu zrobi mu się niedobrze i taka sama grupa wskazywała na możliwość zrobienia czegoś, czego potem będzie żałować. Starsi uczniowie w porównaniu z młodszymi rzadziej wskazywali negatywne konsekwencje. Wyjątkiem jest obawa przed kacem, blisko 43% wskazało na tę odpowiedź.

Kolejnym pytaniem w ankiecie było, czy rodzice pozwalają im pić napoje alkoholowe. Tylko niewiele ponad połowa badanych deklaruje brak zgody rodziców na picie, ale aż co piąty uczeń przyznaje, że rodzice pozwalają mu pić alkohol w ich obecności. Około 6% ma zgodę na picie alkoholu również pod nieobecność rodziców. W grupie starszej odpowiedzi na to pytanie rozkładają się zupełnie inaczej. Nigdy nie pozwala na picie alkoholu już tylko co piąty rodzic. Blisko 40% uczniów starszych ma pozwolenie na picie alkoholu bez obecności rodziców.

3. Używanie alkoholu przez dorosłych mieszkańców Będzina.

W 2016 roku w Będzinie zostały przeprowadzone badania monitorujące lokalne problemy społeczne. Alkoholizm pojawił się na wysokim miejscu, zaraz po bezrobociu, zubożeniu społeczeństwa i problemach mieszkaniowych. Niewłaściwe spożywanie alkoholu może mieć negatywny wpływ zarówno na środowisko rodzinne jak i na środowisko społeczne. Najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo – 53% udzieliło takiej odpowiedzi. Na drugim miejscu znalazło się wino, po które sięga 27% badanych. Trzecie miejsce mają napoje wysokoprocentowe takie jak wódka, likiery – 13%. 21% ankietowanych zadeklarowało, że w ogóle nie spożywa alkoholu, 25% badanych mieszkańców miasta pije alkohol okazjonalnie, tj. rzadziej niż raz w miesiącu. Ponad 19% pije alkohol średnio raz w miesiącu, 12% kilka razy w miesiącu. Najczęstszym powodem sięgania po alkohol jest chęć zapicia problemów – 44% odpowiedzi. 25% uważa, że powodem jest chęć wyluzowania się, a 15% uważa, że powodem jest brak możliwości spędzania czasu wolnego. Mieszkańcy zapytani zostali również o to, czy uznają alkohol zawarty w piwie lub winie za mniej szkodliwy niż ten zawarty w wódce. 29% badanych stwierdziło, że alkohol zawarty w piwie/winie jest mniej szkodliwy, 71% uznało go za tak samo szkodliwy. Oczywiście alkohol jest tą samą substancją, bez znaczenia w jakim napoju się znajduje. Różnice polegają jedynie na jego stężeniu w poszczególnych napojach. Opinie stwierdzające, że alkohol znajdujący się w wódce jest bardziej

groźny od tego zawartego w piwie lub winie, wskazuje na brak świadomości istniejących zagrożeń wynikających ze spożywania jakiegokolwiek formy napojów procentowych.

Wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie. W dalszym ciągu winny być podejmowane działania zwiększające świadomość dorosłych mieszkańców miasta na temat negatywnych skutków sięgania po substancje psychoaktywne oraz promowanie mody na zdrowy styl życia.

Z informacji Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie wynika, iż w okresie od stycznia do września 2018 roku wpłynęło 95 wniosków dotyczących podjęcia działań wobec osób nadużywających alkoholu. Spośród wszystkich wniosków najczęściej, złożonych zostało przez Komendę Powiatową Policji - 43, następnie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie – 28, rodzina skierowała – 12 wniosków, Izba Wyrzeźwień w Sosnowcu, placówki oświatowe oraz kuratorzy sądowi po 4 wnioski. W trakcie 24 posiedzeń Podkomisji, przeprowadzającej rozmowy interwencyjno - motywujące z osobami, wobec których istnieje podejrzenie uzależnienia od alkoholu, zaproszono łącznie 165 osób. Po raz pierwszy zaproszono 81 osób, w tym 58 mężczyzn i 23 kobiety. Na badania do biegłych sądowych skierowano 62 osoby. Do Sądu Rejonowego w Będzinie skierowano 40 wniosków, w tym 21 wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, 19 wniosków dotyczyło podjęcia działań wobec osób które nie zgłaszały się na badania do biegłych, a zebrana dokumentacja świadczyła o występowaniu problemu alkoholowego. Do końca września biegli sądowi wydali 30 opinii w przedmiocie uzależnienia, z czego u 10 osób nie stwierdzono problemu nadużywania alkoholu.

Z danych uzyskanych od Prezesa Sądu Rejonowego w Będzinie wynika, iż na koniec września 2018 roku prowadzono 41 spraw dotyczących obowiązku leczenia odwykowego, w tym: w przypadku 30 osób orzeczono leczenie w systemie ambulatoryjnym, a w stosunku do 11 osób orzeczono leczenie w trybie stacjonarnym.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie wynika, że w tym roku ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu skorzystały 222 osoby w 149 rodzinach. Stanowią oni 10 % ogółu osób objętych pomocą społeczną. Osoby te otrzymały świadczenia w łącznej wysokości 406 350,75 złotych. Na przestrzeni 9 miesięcy tego roku Dział Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie, z tytułu problemu alkoholowego udzielił pomocy 308 osobom, w tym : 47 kobiet i 46 mężczyzn skorzystało z pomocy konsultanta osób uzależnionych w ramach pracy indywidualnej, 65 osób, w tym 16 kobiet uczestniczyło w grupowych zajęciach psychoedukacyjnych. 83 osobom udzielono pomocy

w trakcie wizyt w środowisku. 67 osób brało udział w sesjach terapeutycznych prowadzonych przez pozostałych konsultantów Działu Poradnictwa Specjalistycznego. Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej w związku z problemem alkoholowym udzielił 41 konsultacji, w tym 37 konsultacji dla 29 osób nadużywających alkoholu i 4 konsultacje dla 4 osób współzależnionych. Ponadto rozeznano 73 sytuacje rodzin, w związku z wnioskiem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Uzależnienie od alkoholu jest chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną chorobą. Z informacji otrzymanych z Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie wynika, iż na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku, w związku z nadużywaniem alkoholu hospitalizowanych było w Szpitalu w Czeladzi i w Będzinie łącznie 125 osób, w tym 22 kobiety. W związku z zażywaniem innych substancji psychoaktywnych leczonych było 21 osób. Odnotowano także 19 zgonów z powodu nadużywania alkoholu.

Zjawisko picia alkoholu ma istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa społecznego. Przystępstwa i wykroczenia osób nietrzeźwych powodują zakłócenia ładu i porządku publicznego

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Będzinie wynika, iż w okresie od stycznia do września tego roku ujawniono 1926 wykroczeń związanych z łamaniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, z czego 657 osób ukarano mandatem karnym, sporządzono 23 wnioski do Sądu o ukaranie i zastosowano 1246 pouczeń. Przeprowadzono 3 interwencje dotyczące nielegalnego handlu napojami alkoholowymi. Podjęto także 1339 interwencji domowych dotyczących występowania przemocy domowej, z czego 13 zakończono wdrożeniem procedury Niebieskie Karty. Komenda Powiatowa Policji odwiozła do Izby Wytrzeźwień w Sosnowcu 701 osób, 38 zostało zatrzymanych do wytrzeźwienia w PDOZ, 31 odwieziono do miejsca zamieszkania a 42 osoby do placówek medycznych.

Według danych Straży Miejskiej w Będzinie wynika, iż w tym samym okresie sprawozdawczym przeprowadzono 698 interwencji związanych z łamaniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych. Najwięcej interwencji odnotowano w centrum miasta – 371, następnie w dzielnicy Syberka – 87, Ksawera - 67. Do Izby Wytrzeźwień w Sosnowcu odwieziono 650 osób oraz 65 osób do miejsca zamieszkania.

Alkohol powoduje wielowymiarowe szkody prawne i społeczne. Do szczególnie uciążliwych, ze względu na swoje złożone konsekwencje należy zjawisko przemocy w rodzinie. Dopuszczanie się przemocy wobec osób najbliższych jest zachowaniem niewątpliwie nagannym i zasługującym na potępienie. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym, może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów tj. : przemoc fizyczna, psychiczna,

ekonomiczna, seksualna. Ponad 60% przypadków występowania przemocy w rodzinie ma związek z alkoholem. Alkohol redukuje zahamowania i wyzwala zachowania agresywne. Alkohol może torować drogę przemocy, ponieważ osłabia kontrolę zachowań i zaburza ocenę sytuacji, zwiększa też gotowość do reagowania złością i gniewem. W ramach przeprowadzonego badania monitorującego najważniejsze problemy społeczne w mieście, 43% mieszkańców udzieliło odpowiedzi, iż zna w swoim otoczeniu osoby, które są ofiarami przemocy fizycznej lub psychicznej. 63 % badanych nie wie jak zachować się w przypadku gdy ktoś doznaje przemocy i jak takiej osobie należy pomóc. Jest to wysoki odsetek, co zmusza do zastanowienia się nad zwiększeniem ilości i zakresu działań edukacyjnych przeciwko przemocy na terenie miasta, tak aby każdy, kto jest ofiarą przemocy lub każdy, kto chce takiej osobie pomóc, wiedział – gdzie ma się udać i co zrobić. Dziś już wiadomo, że przemoc może prowadzić do wewnętrznej destrukcji i może być przyczyną wielu groźnych następstw. Dlatego tak ważna jest edukacja w zakresie agresji, przemocy, zarówno dorosłych ludzi, jak i młodych dzieci, które kształtują nowe pokolenie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy także pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Tylko na przestrzeni pierwszych dziewięciu miesięcy tego roku pomoc otrzymały 62 osoby, w tym 18 kobiet i 31 dzieci. Otrzymali oni wsparcie finansowe w wysokości 44 384,35 złotych. W związku z występującą przemocą w rodzinie Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, działający przy ośrodku pomocy społecznej prowadził 146 spraw, w tym 67 nowych wszczętych procedur „Niebieskie Karty” oraz 79 procedur prowadzonych jako kontynuacja z lat ubiegłych. Ponadto powołano 67 grup roboczych, opracowujących plan pomocy dla konkretnej rodziny. W sumie odbyło się 276 posiedzeń grup roboczych. W pełnym składzie Miejski Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie spotkał się 3 razy.

W okresie od stycznia do września tego roku Prokuratura Rejonowa w Będzinie wszczęła 40 spraw związanych z przemocą domową w rodzinach z terenu Będzina, to o 18 więcej niż w roku poprzednim. Skierowano 6 spraw do Sądu z aktem oskarżenia. Sąd Rejonowy w Będzinie wydał 9 wyroków związanych z przemocą domową i skierował jedną osobę do udziału w Programie Edukacyjno – Korekcyjnym dla Sprawców Przemocy Domowej.

4. Używanie alkoholu i innych substancji przez młodzież na terenie miasta.

Badanie diagnozujące przeprowadzone w 2016 roku na podstawie anonimowej ankiety wśród uczniów klas VI oraz gimnazjalistów z terenu Będzina pokazało, że najpopularniejszym alkoholem wśród badanej młodzieży jest piwo – 56% uczniów szkół podstawowych oraz 72% gimnazjalistów wskazało na taką odpowiedź. 11% uczniów szkół podstawowych oraz 36%

gimnazjalistów ma za sobą pierwszy kontakt z napojami alkoholowymi. Co siódmy gimnazjalista przyznał, że kilka razy zdarzyło mu się upić, a 11% zadeklarowało, że takie sytuacje miały miejsce wielokrotnie. Wśród przyczyn sięgania po alkohol dzieci i młodzież wskazują na picie okazjonalne, chęć zaimponowania lub presję rówieśników, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie spożywania alkoholu przez młode osoby. Pierwszy kontakt z alkoholem gimnazjaliści deklarują na wakacjach, uczniowie szkół podstawowych w domu.

Mimo coraz większej świadomości oraz wiedzy na temat szkodliwości tytoniu na zdrowie i rozwój dzieci oraz młodzieży, nie zawsze jesteśmy w stanie uchronić młodych ludzi przed sięganiem po tę używkę. Paleniu papierosów w młodym wieku sprzyja wiele okoliczności, np. spotkania towarzyskie, wagary, chęć zaimponowania innym, czy presja rówieśników. Na pytanie dotyczące ile osób paliło już papierosy – 7% uczniów szkół podstawowych miało pierwszy kontakt z papierosami oraz 25% gimnazjalistów. Uczniowie szkoły podstawowej palą już papierosy. Podobnie jak w przypadku alkoholu, liczba uczniów sięgających po tę używkę zwiększa się znacząco w momencie przejścia ze szkoły podstawowej do gimnazjum.

Kolejne zagadnienie badania dotyczyło styczności uczniów z narkotykami. Jest to jedna z najgroźniejszych używek, z jaką mogą mieć kontakt młodzi ludzie. 5% starszych uczniów ma za sobą pierwszy kontakt z tymi substancjami oraz 2% uczniów podstawówek. Najbardziej popularnym narkotykiem wśród osób badanych jest marihuana – 25% uczniów szkół podstawowych i 32% gimnazjalistów. Duży odsetek wskazało również klej – 10% podstawówka i 8% gimnazjum. Na pytanie jak długo zażywasz narkotyki, 55% ankietowanych uczniów gimnazjum przyznało, że bierze je krócej niż pół roku. 45% zażywa je dłużej niż rok. W porównaniu ze spożywaniem alkoholu oraz paleniem papierosów, zażywanie narkotyków uważane jest za bardziej poważny problem społeczny. Aż 74% uczniów podstawówek i 65 % gimnazjalistów wskazało taką odpowiedź.

Ostatnią z używek, o którą zapytana została będzińska młodzież, były dopalacze. Dopalacze to substancje psychoaktywne o różnorodnym składzie, kształcie oraz formie. Mogą przyjmować postać kadełek, suszu, skrętów, fajek, tabletek. Zażywanie dopalaczy może być fatalne w skutkach. Bardzo często po spożyciu tych środków dochodzi do trwałego uszczerbku na zdrowiu lub zgonu. „Moda” na dopalacze pojawiła się w Polsce na początku XXI wieku. Pomimo zdecydowanej walki Państwa z plagą tych bardzo groźnych substancji, jest ona w dalszym ciągu łatwo dostępna z różnych źródeł. Uczniowie potwierdzają, że dopalacze nie są produktem w 100% zlikwidowanym z polskiego rynku. Co gorsza dzieci mają do nich dostęp. 5% gimnazjalistów i 2% uczniów podstawówek przyznało się do spróbowania dopalaczy. Ankietowani mieli kontakt z dopalaczami w różnych miejscach. Najczęściej do kontaktu z tymi substancjami dochodziło

na wagarach. Drugim miejscem wskazanym przez respondentów były wakacje i szkoła. Najczęściej osoby, które spróbowały dopalaczy zrobiły to z ciekawości i miało to charakter epizodyczny. 19% uczniów szkół podstawowych zostało namówionych przez nowo poznanych znajomych.

Zjawisko przemocy szkolnej to kolejny problem społeczny, który znalazł się w badaniu diagnozującym. Za główny przejaw przemocy uczniowie uważają: bicie – 15%, kopanie - 12% oraz szarpanie – 10%. Być może młodzież nie ma świadomości, że przemoc może mieć aspekt również psychicznego znęcania się nad innymi. Uczniowie czują się w szkole raczej bezpiecznie. Jest jednak część uczniów, którzy nie zawsze mają takie pozytywne odczucia, 10% uczniów szkół podstawowych oraz 17% gimnazjum czuje się zdecydowanie niebezpiecznie. Takie wyniki świadczą o tym, że istnieje w szkołach grupa uczniów wyśmiewanych, prześladowanych i szykanowanych przez innych. Relatywnie do innych wyników w Polsce odsetek ten jest dosyć niski. Niemniej jednak nauczyciele powinni zwrócić szczególną uwagę na relacje jakie panują między uczniami w klasach oraz przyglądać się zachowaniu uczniów na przerwach. Dzieci prześladowane bardzo często wstydzą się tego, że są obiektami kpin i nie proszą nikogo o pomoc w rozwiązaniu tego problemu. Tłumią w sobie emocje i starają się same poradzić sobie z zaistniałą sytuacją. Dodatkowo należy rozmawiać z dziećmi i młodzieżą szkolną, by uczulić ich na odmiennosc innych ludzi i nauczyć bycia tolerancyjnym.

Korzystanie z komputera i zagrożenia przemocą w Internecie to kolejny blok pytań, na który odpowiadali uczniowie. Najczęściej odwiedzaną stroną jest portal społecznościowy Facebook – 30% szkoła podstawowa i 28% gimnazjum. Na drugim miejscu znalazł się Youtube. Wśród uczniów szkół gimnazjalnych możemy zaobserwować zainteresowanie stronami pornograficznymi – 17% wskazało taką odpowiedź, z kolei w szkołach podstawowych przekłada się to na portale z grami – 19% uczniów. Największy odsetek ankietowanych przebywa przed komputerem średnio 1-3 godzin dziennie, aż 45% uczniów szkół podstawowych i 38% gimnazjalistów wskazało na tę odpowiedź. Mniej niż godzinę dziennie na komputer poświęca 32% uczniów szkół podstawowych oraz 21% gimnazjalistów. Jest także grupa uczniów, którzy spędzają przed monitorem ponad 5 godzin dziennie.

Wyniki z dotychczas prowadzonych badań potwierdzają potrzebę kontynuacji wszystkich prowadzonych do tej pory w Będzinie programów i warsztatów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży. Wskazują również na konieczność realizowania specjalistycznych szkoleń dla nauczycieli oraz prowadzenia ścisłej współpracy pomiędzy szkołą a rodzicami. Profilaktyka alkoholowa i nikotynowa w gminie powinna się koncentrować na utrzymaniu właściwych postaw wobec alkoholu tych uczniów, którzy obecnie nie piją oraz na zmianie postaw wobec alkoholu części młodych ludzi, którzy mają za sobą inicjację alkoholową i nikotynową. Najbardziej

sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje, dlatego w tym okresie dzieci powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, co wiąże się również z prowadzeniem działań edukacyjnych zwiększających świadomość dorosłych mieszkańców na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących korzystania z mediów powinna obejmować zagadnienia związane z kontrolą czasu spędzonego przy komputerze, smartfonie. Winna wskazywać zagrożenia oraz propagować bezpieczne zachowania w sieci, w jaki sposób rozsądnie korzystać z Internetu, by sprzyjał on rozwojowi potencjału ucznia. Są to zagadnienia wymagające od osób realizujących programy profilaktyczne otwarcia na zmieniające się nowe technologie. Nauka asertywności oraz stwarzanie młodym ludziom atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego, podczas których będą mogli rozwijać swoje pasje i zainteresowania, może być ważnym elementem profilaktycznym.

Istotną rolę w działalności profilaktycznej odgrywa profilaktyka uzależnień prowadzona w środowisku szkolnym, mająca na celu zmniejszenie rozmiarów ryzykownego picia wśród młodzieży oraz promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia. Każda placówka oświatowa zobligowana jest do posiadania własnego programu profilaktyczno - wychowawczego skierowanego do swoich uczniów.

5. Rynek alkoholowy w Będzinie

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity, Dz. U. z 2016 r., poz. 487, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy prawa miejscowego, tj.:

1. Zarządzenie Nr 0050.334.2012 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 19 października 2012 roku w sprawie procedury wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Będzina;
2. Uchwała Nr XXIII/254/2012 Rady Miejskiej Będzina z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie: ustalenia dni i godzin otwierania i zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i usługowych na terenie miasta Będzina;
3. Uchwała Nr LII/458/2018 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 13 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad usytuowania na terenie miasta Będzina miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
4. Uchwała Nr LII/459/2018 Rady Miejskiej Będzina z dnia 13 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Będzina.

W dniu 10 stycznia 2018 roku została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 310). Znowelizowana ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi weszła w życie dnia 9 marca 2018 r. i nałożyła na gminy obowiązek podjęcia nowych uchwał w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie powyższej nowelizacji. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity, Dz. U. z 2016 r., poz. 487, z późniejszymi zmianami) rada gminy ustala, w drodze uchwały, maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy (miasta), odrębnie dla: 1) poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18 ust. 3, a więc dla: a) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo, b) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), c) powyżej 18% zawartości alkoholu, 2) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, 3) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Zgodnie z art. 12 ust. 3 rada gminy ustala, w drodze uchwały, zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Zgodnie z art. 4 ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały traci moc uchwała Nr IX/89/2003 Rady Miejskiej Będzina z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie: określenia zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz uchwała Nr XIII/126/2011 Rady Miejskiej Będzina z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa) alkoholu, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz w miejscu sprzedaży. Nowe uchwały zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego dnia 22 czerwca 2018 r., natomiast weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych ustalony przez Radę Miejską Będzina, który obowiązywał do 6 lipca 2018 roku

Wyszczególnienie	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018 (do 06.07.2018)
Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), w tym:	220	220	220	220	220
- do spożycia poza miejscem	140	140	140	140	140

sprzedaży,					
- do spożycia w miejscu sprzedaży	80	80	80	80	80

Limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ustalony przez Radę Miejską Będzina, który obowiązuje od dnia 7 lipca 2018 roku

Wyszczególnienie	Rok 2018 (od 07.07.2018)
Limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym:	386
- o zawartości alkoholu do 4,5% oraz na piwo	134
- o zawartości alkoholu powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	125
- o zawartości alkoholu powyżej 18%	127
Limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, w tym:	146
- o zawartości alkoholu do 4,5% oraz na piwo	61
- o zawartości alkoholu powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	41
- o zawartości alkoholu powyżej 18%	4

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych funkcjonujących na terenie miasta Będzina

Wyszczególnienie	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018 (stan na 30.09.2018)
Ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:	193	174	173	161	154
- do spożycia poza miejscem sprzedaży,	143	128	127	119	112
- do spożycia w miejscu sprzedaży	50	46	46	42	42

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych funkcjonujących na terenie miasta Będzina

Wyszczególnienie	Rok 2018 (stan na 30.09.2018)
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, w tym:	314
- o zawartości alkoholu do 4,5% oraz na piwo	110
- o zawartości alkoholu powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	101
- o zawartości alkoholu powyżej 18%	103
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, w tym:	84
- o zawartości alkoholu do 4,5% oraz na piwo	41
- o zawartości alkoholu powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	21
- o zawartości alkoholu powyżej 18%	22

Zestawienie liczby mieszkańców miasta Będzina przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w 2018 roku

Liczba mieszkańców miasta Będzina – stan na dzień 30.09.2018 r. - 54 529

Liczba mieszkańców przypadająca na jeden sklep	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt gastronomiczny
487 (54 529:112)	1298 (54 529:42)

Wpływy do budżetu miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

	Rok				
	2014	2015	do 30.09.2016	do 30.09.2017	do 30.09.2018
Ilość środków	1 082 926,75 zł	1 038 186,42 zł	1 077 409,05 zł	1 086 428,56 zł	1 013 345,71 zł

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (placówki handlowe, zakłady gastronomiczne) kształtuje się na porównywalnym poziomie w poszczególnych latach objętych programem, jednak zaobserwowano tendencję malejącą. Działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży napojów

alkoholowych powadzą zarówno osoby fizyczne, jak również spółki handlowe. Rotacja przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na alkohol, jak i tych, którzy składają z niego rezygnację, kształtuje się na zbliżonym poziomie.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych

W celu sprawdzenia prawidłowości korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeprowadzane są kontrole na podstawie Zarządzenia Nr 0050.283.2015 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 9 lipca 2015 roku w sprawie zasad kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych usytuowanych na terenie Miasta Będzina zgodnie z harmonogramem kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych wprowadzanym co pół roku zarządzeniem Prezydenta Miasta Będzina. W okresie od stycznia do września 2018 roku skontrolowano 14 punktów. Kontrole przeprowadzane są przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Harmonogram kontroli obejmował w 2014, 2015, 2016 i 2017 roku po trzy punkty sprzedaży napojów alkoholowych w miesiącu, natomiast w 2018 roku po 2 punkty. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

III. Zasoby instytucjonalne, świadczące pomoc mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

1. Znajdujące się na terenie miasta:

– placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pro Salute” – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy ulicy Sączewskiego, na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku objęła leczeniem odwykowym 75 mieszkańców miasta, w tym 17 kobiet. 10 mieszkańców podjęło leczenie na skutek zobowiązania sądowego, w tym 4 kobiety. 13 osób uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 2 kobiety. Liczba mieszkańców, którzy po raz pierwszy zgłosili się na leczenie – 42 osoby, w tym 15 kobiet.

– punkty konsultacyjno-informacyjne dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, w tym dla ofiar przemocy domowej pełnią dużą rolę w świadczeniu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom w zakresie prawnym, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Do zadań punktów konsultacyjnych należy:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego

i informowanie o możliwości podjęcia leczenia,

- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Na terenie miasta działa:

1. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie Grodźcu przy ulicy Konopnickiej (Szkoła Podstawowa nr 6).*
2. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy 11 Listopada 1 (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej).*
3. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy rtm. Witolda Pileckiego 17 (Miejska Świetlica Środowiskowa).*

Zatrudnieni w tych punktach prawnik i psycholog udzielili w bieżącym roku wsparcia 418 osobom. Z usług prawnych świadczonych 8 godzin w tygodniu skorzystało 221 mieszkańców miasta, którym udzielono 230 porad prawnych, a z usług świadczonych przez psychologa, w trakcie 12 godzin tygodniowo z 359 sesji terapeutycznych skorzystało 197 osób. Klientami punktów są przede wszystkim osoby współuzależnione od alkoholu, wobec których stosowana jest przemoc fizyczna i psychiczna, ale są to również osoby z syndromem DDA.

1. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, działający przy Specjalistycznym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Marvit” przy ulicy Małachowskiego 16.*

W ramach prowadzonych konsultacji indywidualnych dla osób z problemem nadużywania alkoholu, uzależnionych od alkoholu, ryzykownie spożywających alkohol, pijących szkodliwie, w okresie od stycznia do września tego roku udzielono 240 konsultacji dla 122 osób uzależnionych, w tym 55 kobiet oraz 116 konsultacji dla 53 osób współuzależnionych, w tym 46 kobiet i 98 konsultacji dla 38 osób z syndromem DDA. Ponadto z pomocy skorzystało 13 osób nadużywających alkoholu, którym udzielono 35 konsultacji, 7 osób ryzykownie spożywających alkohol i 6 osób pijących szkodliwie, którym udzielono 14 konsultacji. W sumie z pomocy

skorzystało 239 osób, w tym 25 skierowanych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie miasta działa ponadto *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie*, mieszczące się przy ulicy Krasickiego 17 - będące jednostką organizacyjną powiatu będzińskiego, obejmujące w swoich kompetencjach świadczenie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy domowej. Z informacji otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, iż w roku bieżącym, w okresie od stycznia do września Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie nie był realizowany.

Na terenie miasta funkcjonuje:

– ***Miejska Świetlica Środowiskowa przy rtm. Witolda Pileckiego PRL 17***

W roku bieżącym z zajęć prowadzonych w świetlicy oraz dożywiania korzysta 30 dzieci, pochodzących ze środowiska dotkniętego problemami alkoholowymi. Podopieczni świetlicy uczestniczą w zajęciach dydaktycznych i socjoterapeutycznych. Biorą udział w imprezach sportowych i kulturalno-rozrywkowych, jak kino, teatr.

– ***grupy socjoterapeutyczne*** stanowią podstawę pracy profilaktycznej z dziećmi pochodzącymi z rodzin mających problemy z alkoholizmem. W trakcie dwugodzinnych spotkań dwa razy w tygodniu dzieci nie tylko są dożywiane, lecz przede wszystkim mają okazję uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i wychowawczych. Aktualnie 16 grup socjoterapeutycznych funkcjonuje w 11 placówkach szkolnych, takich jak: Szkoła Podstawowa nr 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11,13 oraz Gimnazjum nr 1 i 3 w Będzinie. Dwie grupy działają w Szkole Podstawowej nr 2, 6, 9, 10, 11. Z prowadzonych zajęć korzysta ogółem 160 dzieci, po dziesięcioro w każdej grupie.

– ***Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie*** mieszczący się przy ulicy 11 Listopada 1 świadczy szerokie spektrum pomocy, w tym: poradnictwo, pracę socjalną oraz pomoc finansową osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

– ***Schronisko dla Bezdomnych, prowadzone w Będzinie przy ulicy Wolskiej 45*** przez *Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie*. W ramach swojej działalności, polegającej na zapewnieniu schronienia wraz z wyżywieniem, świadczy także pomoc terapeutyczną osobom z problemem alkoholowym. W okresie od stycznia do września 2018 roku w każdy wtorek odbywały się spotkania Grupy AA „Wiara”.

– ***Grupy wsparcia AA*** na terenie miasta znajdują się 4 grupy Anonimowych Alkoholików, którzy tworzą wspólnotę mężczyzn i kobiet dzieląc się nawzajem swoim doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby rozwiązać swój problem i pomagać innym w wyzdrowieniu. Jedynym warunkiem uczestnictwa we wspólnocie jest chęć zaprzestania picia.

1. Grupa „Znicz” Będzin ul. Małachowskiego 22 (siedziba Polskiego Związku Głuchych). Mitingi odbywają się w czwartki o godzinie 18.00

2. Grupa „Znicz” Będzin ul. bp. Adama Śmigielskiego 2 (przy kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny). Mitingi odbywają się w piątki o godzinie 18.00

3. Grupa „Grodziec” Będzin ul. Słowackiego (przy Miejskim Domu Kultury). Mitingi odbywają się w środy o godzinie 18.00

4. Grupa „Wiara” Będzin ul. Wolska 45 (Schronisko dla Bezdomnych). Mitingi odbywają się we wtorki o godzinie 10.00

2. Znajdujące się poza terenem miasta:

– **placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną i współpracujące w tym zakresie z miastem:**

1. *Poradnia Terapii Uzależnień Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej przy ulicy Szpitalnej 40 w Czeladzi*, udzieliła 66 osobom świadczeń medycznych z tytułu alkoholizmu, w tym 28 kobietom. 12 osób zostało zobowiązanych do leczenia odwykowego przez Sąd, w tym 4 kobiety, 36 osób uzależnionych od alkoholu uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 7 kobiet. 12 osób współuzależnionych uczestniczyło w terapii indywidualnej.

2. *Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowcu*. Na przestrzeni tego roku w placówce leczyło się 51 osób z terenu Będzina, w tym 21 kobiet. 40 osób uzależnionych, w tym 21 kobiet oraz 11 osób współuzależnionych, w tym 10 kobiet.

3. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu przy ulicy Korczaka 2*, objęło leczeniem ambulatoryjnym 17 pacjentów z miasta Będzina, w tym 7 kobiet. 9 osób uzależnionych od alkoholu uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 3 kobiety, a 4 współuzależnionych pacjentów brało udział w terapii grupowej i indywidualnej. Liczba mieszkańców, którzy po raz pierwszy zgłosili się na leczenie – 8 osób, w tym 1 kobieta.

4. *Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholizmu i Innych Środków Psychoaktywnych Mens Sana w Mysłowicach*, na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku objął leczeniem 1 osobę z terenu Będzina.

W sumie we wszystkich placówkach ambulatoryjnych znajdujących się na terenie miasta oraz poza Będzinem leczenie podjęło 210 mieszkańców naszego miasta.

– **placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność stacjonarną i współpracujące w tym zakresie z miastem:**

1. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu*. W okresie od stycznia do września tego roku w placówce stacjonarną opieką objęto 10 osób z terenu miasta Będzina, w tym 2 kobiety. Po raz pierwszy przyjęto 5 osób.

2. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Filia w Skoczowie*. Na leczeniu odwykowym przebywało 3 mężczyzn .
3. *Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzycach*. W okresie sprawozdawczym na leczeniu odwykowym przebywało 8 osób, będących mieszkańcami Będzina, w tym 2 kobiety, 7 osób przebywało na detoksykacji, w tym 2 kobiety.
4. *Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku*. Na oddziale odwykowym dobrowolnie leczyły się 4 pacjentki z miasta Będzina.
5. *Szpital Psychiatryczny w Toszku*. W przeciągu dziewięciu miesięcy tego roku objęto leczeniem 2 mieszkańców miasta Będzina.
6. *Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu*, objął leczeniem 3 mieszkańców miasta Będzina, w tym 2 na oddziale psychiatrycznym z pododdziałem detoksykacyjnym i 1 osoba na oddziale terapii uzależnienia od alkoholu.
7. *Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie*, z powodu nadużywania alkoholu hospitalizował w trakcie dziewięciu miesięcy tego roku 125 osób z terenu miasta, z tego 22 kobiety.

Mieszkańcy Będzina od lat korzystają z lecznictwa odwykowego świadczonego także w *Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Parzymiechach*. Z uwagi na zakres obowiązków wynikających z funkcjonowania i działalności placówki, w roku bieżącym niemożliwym było uzyskanie żadnych danych statystycznych odnośnie liczby hospitalizowanych osób.

W placówkach odwykowych o systemie stacjonarnym leczenie podjęło ogółem 155 mieszkańców Będzina.

W sumie ze świadczeń medycznych w związku z nadużywaniem alkoholu w placówkach odwykowych o charakterze stacjonarnym i ambulatoryjnym skorzystały 365 osoby.

- ***Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu*** odgrywa ważną rolę w odizolowaniu nietrzeźwych osób, które stanowią zagrożenie dla siebie, swoich rodzin i społeczeństwa. Od stycznia do września br. doprowadzonych zostało z terenu Będzina 1352 osoby, w tym 147 kobiet i 2 osoby nieletnie.
- ***Ośrodek Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Domu Dziecka w Sarnowie*** służy pomocą osobom, będącym w sytuacji kryzysowej, z uwagi na występującą przemoc domową. Ze wsparcia Ośrodka korzystają rodziny zamieszkujące na terenie powiatu będzińskiego. W okresie dziewięciu miesięcy ze schronienia skorzystało 19 mieszkańców Będzina, w tym 10 kobiet i 9 dzieci.

IV. Zadania, Cele i Metody Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Głównym celem Programu jest zapobieganie rozwojowi uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Będzin. Ograniczanie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z używania alkoholu. Propagowanie trzeźwego stylu życia wśród mieszkańców miasta. Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Wypracowanie wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych racjonalnych postaw wobec alkoholu poprzez wdrażanie i realizację przedsięwzięć, programów i zajęć profilaktycznych. Cel główny realizowany będzie w formie:

- profilaktyki uniwersalnej kierowanej do wszystkich mieszkańców miasta Będzina, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- profilaktyki wskazującej – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem.

Zadanie nr 1:

zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Cele:

- zachowanie trwałej abstynencji,
- poprawa zdrowia psychicznego,
- minimalizowanie szkód zdrowotnych,
- nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty.

Metody:

1. Świadczenie osobom uzależnionym od alkoholu, ryzykownie spożywającym alkohol i pijącym szkodliwie oraz ich rodzinom pomocy z zakresu udzielania konsultacji indywidualnych, poprzez zakup usługi prowadzonej przez instruktora terapii uzależnień.
2. Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym od alkoholu w dostępie do świadczeń medycznych w zakresie terapii uzależnień.
3. Zabezpieczenie pomocy terapeutycznej i psychologicznej osobom nieletnim wykazującym tendencje do szkodliwego i ryzykownego używania alkoholu oraz ich rodzinom.

4. Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych.
5. Wspieranie działalności Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych, poprzez pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc i wsparcie osobom uzależnionym od alkoholu.
6. Wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i krzewienia trzeźwości.
7. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu.
8. Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji o instytucjach i stowarzyszeniach świadczących pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną na terenie miasta, poprzez aktualizację miejskiego informatora i jego bezpłatną dystrybucję.
9. Kontynuowanie współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym w Będzinie, Komendą Powiatową Policji w Będzinie, Prokuraturą Rejonową w Będzinie - w zakresie indywidualnego pilotowania sytuacji rodzinno - bytowej osoby uzależnionej, potwierdzania istniejącego problemu alkoholowego u osoby zgłaszanej do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie Nr 2:

udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Cele:

- pomoc osobom współuzależnionym – zapobieganie dalszemu powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przez członka/członków rodziny,
- zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- pomoc dzieciom pochodzącym ze środowiska dotkniętego alkoholizmem,
- zmniejszenie skali i natężenia szkód związanych z alkoholem, takich jak: przemoc domowa, zaniedbania i konflikty rodzinne.

Metody:

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu poprzez:
 - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
 - zaproszenie na rozmowę motywująco-interwencyjną osoby, wobec której wpłynęło zgłoszenie,
 - skierowanie osoby na badanie do biegłych sądowych (lekarza psychiatry i psychologa lub lekarza psychiatry i specjalisty psychoterapii uzależnień), celem wydania opinii

w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,

- pokrywanie kosztów wykonania badań i sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,
 - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłych,
 - złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rodzinnego,
 - pokrywanie kosztów sądowych, w związku z przekazaniem wniosku do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego.
2. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń niosących pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej poprzez:
- wspieranie istniejących Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc prawną i psychologiczną oraz wsparcie osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy,
 - organizowanie i pokrywanie kosztów szkoleń z zakresu świadczenia pomocy osobom współuzależnionym oraz ofiarom przemocy domowej,
 - pozyskiwanie i przekazywanie materiałów edukacyjnych,
 - organizowanie i finansowanie spotkań, warsztatów i happeningów poświęconych przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - nieodpłatne udostępnianie lokali, będących siedzibą stowarzyszeń.
3. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń niosących pomoc psychologiczną i psychoterapeutyczną osobom z syndromem dorosłych dzieci alkoholików, poprzez pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla terapeutów, doposażanie pomieszczeń służących celom terapeutycznym.
4. Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, celem rozeznania potrzeb i ustalenia zakresu i form pomocy rodzinie osoby uzależnionej.
5. Współpraca z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz grupami roboczymi, pod kątem podejmowanych działań interwencyjno – edukacyjnych zmierzających do ochrony rodzin doświadczających przemocy.
6. Współfinansowanie działalności Miejskiej Świetlicy Środowiskowej w Będzinie w zakresie dożywiania dzieci, doposażania, zakupu materiałów edukacyjnych, piśmienniczych i innych niezbędnych do prowadzenia zajęć o charakterze kompensacyjnym i profilaktycznym.
7. Współfinansowanie udziału dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w feriach i letnich półkoloniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie.

8. Finansowanie i organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych osób, zawodowo zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem przemoc domowej na terenie miasta. Pokrywanie kosztów podróży służbowych związanych z udziałem w szkoleniach.
9. Finansowanie kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.
10. Kontynuowanie pomocy socjoterapeutycznej dzieciom z rodzin alkoholowych poprzez:
- prowadzenie grup i świetlic socjoterapeutycznych, w tym Miejskiej Świetlicy Środowiskowej.
 - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób prowadzących zajęcia wraz z pochodnymi,
 - pokrywanie kosztów zakupu wyposażenia i sprzętu, artykułów piśmienniczych, pomocy dydaktycznych, udziału dzieci w wycieczkach,
 - dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych,
 - finansowanie kolonii socjoterapeutycznych, stanowiących integralny element całorocznej pracy z dziećmi,
 - organizowanie i dofinansowanie szkoleń dla osób pracujących z dziećmi z grup i świetlic socjoterapeutycznych,
 - organizowanie lokalnych spotkań, narad i konferencji w zakresie wdrażania w mieście systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym,
 - organizowanie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
11. Realizacja zadań dotyczących przeciwdziałania przemoc w rodzinie, w tym w szczególności:
- doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemoc w rodzinie,
 - doskonalenie metod interwencji w sytuacji przemoc w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
 - opracowanie, realizacja i finansowanie programów profilaktyki przemoc w rodzinie,
 - podnoszenie zawodowych kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie, poprzez finansowanie i organizowanie szkoleń, warsztatów,
 - finansowanie społecznych kampanii edukacyjnych, konferencji, wykładów, w tym współorganizowanie wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie akcji przeciwdziałających alkoholizmowi oraz przemoc w rodzinie. Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych.

Zadanie Nr 3:

prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Cele:

- ograniczenie rozmiarów i skutków alkoholizmu,
- zmniejszenie naruszeń prawa w zakresie bezwzględnego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego.

Metody:

1. Prowadzenie działań o charakterze profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej minimalizujących ryzyko nadużywania substancji psychoaktywnych, w tym ograniczających szkody wynikające z ryzykownego picia alkoholu poprzez realizację programów adresowanych do uczniów ich rodziców, nauczycieli oraz udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zagrożonym i dotkniętym problemem alkoholowym.
2. Wspieranie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, koncertów, konkursów i przeglądów twórczości w placówkach oświatowo-wychowawczych.
3. Organizowanie i finansowanie przedstawień teatralnych, w tym świątecznej imprezy mikołajkowej dla dzieci ze środowisk dotkniętych alkoholizmem wraz z zakupem paczek. Pokrywanie kosztów przewozu dzieci na imprezy.
4. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.
5. Organizowanie lokalnych imprez i festynów profilaktycznych dla młodzieży i dorosłych, promujących zdrowy styl życia, w tym towarzyszących realizacji kampanii społecznych o charakterze ogólnopolskim.
6. Finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, stanowiących integralny element szkolnych programów profilaktycznych, doposażanie placówek oświatowo - wychowawczych oraz miejskiej infrastruktury sportowej w sprzęt sportowy przeznaczony do realizacji profilaktycznych zajęć sportowo – rekreacyjnych.
7. Pokrywanie kosztów zakupu pomocy naukowych, dydaktycznych i książek oraz prenumeraty specjalistycznej prasy dla osób odpowiedzialnych za realizację programów profilaktycznych.
8. Udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych oraz kampaniach lokalnych dotyczących profilaktyki problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy

w rodzinie. Pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla prelegentów biorących udział w konferencjach i seminariach, pokrywanie wydatków towarzyszących realizacji kampanii (zakup poczęstunku, spektakli profilaktycznych, druk ulotek, plakatów, billboardów, gadżetów z logo kampanii, artykułów piśmienniczych i edukacyjnych, nagród).

9. Prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty, czasopisma) wśród określonych grup adresatów: młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pracowników pomocy społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów, samorządowców, kierowców.
10. Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych na temat FASD (kampanie, konferencje, narady, szkolenia, prelekcje)
11. Podejmowanie wobec sprzedawców napojów alkoholowych działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
12. Podejmowanie wobec przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych czynności kontrolnych, w tym kontroli oświadczeń przedkładanych do 31 stycznia o wartości sprzedaży napojów alkoholowych za rok poprzedni.
13. Kontynuowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Będzinie oraz Strażą Miejską w zakresie rozszerzania interwencji wobec nielegalnego handlu i łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
14. Kontynuowanie współpracy z Państwową Inspekcją Handlową w zakresie naruszania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez podmioty gospodarcze.
15. Podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, skierowaną do młodzieży.
16. Inicjowanie działań zmierzających do podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji oraz Straży Miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Zadanie Nr 4:

prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu.

Cele:

- podnoszenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska nadużywania alkoholu przez młodzież i osoby dorosłe.

Metody:

1. Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez umieszczanie informacji w lokalnych mediach.
2. Prowadzenie i wspieranie lokalnych kampanii edukacyjnych, happeningów związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, w tym zakup nagród dla uczestników akcji „Bezpieczne przedszkole”.
3. Pokrywanie kosztów udziału gminy w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach społecznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.
4. Tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy w zakresie problemów alkoholowych.
5. Pozyskiwanie materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej i przeciwdziałania przemocy domowej oraz ich dystrybucja wśród mieszkańców miasta. Pokrywanie kosztów doręczeń i przesyłek pocztowych.
6. Aktywizacja i edukacja lokalnych decydentów i radnych co do wagi i skali problematyki alkoholowej poprzez zapraszanie ich do lokalnych debat, kampanii edukacyjnych, udziału w konferencjach.
7. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na względzie poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego.
8. Prowadzenie edukacji wśród uczestników ruchu drogowego z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych, w tym pokrywanie kosztów wykładów i prelekcji z zakresu bezpieczeństwa na drodze.
9. Kontynuowanie współpracy z policją i strażą miejską odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w miejscach publicznych poprzez zwiększenie liczby patroli i kontroli kierowców pod względem trzeźwości.

Zadanie Nr 5:

monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych.

Cele:

- określenie zachodzących zmian i trendów w zakresie problemów i postaw związanych z alkoholizmem,
- analizowanie rzeczywistych skutków podejmowanych działań profilaktycznych.

Metody:

1. Współpraca z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania

alkoholizmowi, celem pozyskiwania danych statystycznych.

Wskaźniki:

<i>nazwa zadania</i>	<i>wskaźniki</i>
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	<ul style="list-style-type: none"> - zawarcie umowy z placówką świadcząca osobom uzależnionym od alkoholu pomoc w postaci indywidualnych konsultacji, - wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania adresowane do osób uzależnionych od alkoholu, - opracowanie miejskiego informatora teleadresowego o placówkach świadczących pomoc terapeutyczną osobom uzależnionym
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej osobom współuzależnionym, - przeszkolenie, co najmniej jednej osoby w zakresie świadczenia pomocy osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej, - zorganizowanie letniego wyjazdu socjoterapeutycznego dla dzieci pochodzących ze środowisk dotkniętych problemem alkoholowym, - zapewnienie dzieciom z rodzin alkoholowych udziału w zajęciach socjoterapeutycznych, - udzielanie pomocy socjalnej osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu w postaci pomocy rzeczowej i finansowej, - wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania adresowane do osób współuzależnionych od alkoholu.
Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> - kontrola punktów sprzedających napoje alkoholowe, pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, - liczba podjętych interwencji, zmierzających do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. - przystąpienie do ogólnopolskich kampanii edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, - przeprowadzenie, co najmniej dwóch imprez profilaktycznych adresowanych do mieszkańców miasta, w tym dzieci i młodzieży.
Prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach	- nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami celem promocji zdrowego stylu życia, wolnego

związanych z nadużywaniem alkoholu	od używek - zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu poprzez kolportaż ulotek edukacyjnych.
------------------------------------	---

V. Źródła i zasady finansowania zadań programu

1. Wydatki przeznaczane na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu ujęte zostają w planach budżetowych na 2019 rok, w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Dysponentem w/w środków jest Zastępca Naczelnika Wydziału Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej, kierownicy jednostek organizacyjnych gminy.
3. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują: za udział w plenarnym posiedzeniu Komisji wynagrodzenie w wysokości 100 złotych brutto wraz z pochodnymi wypłacane na podstawie list obecności, za udział w posiedzeniu Podkomisji motywująco-interwencyjnej, zaopiniowanie co najmniej 5 placówek sprzedających alkohol wynagrodzenie w wysokości 150 złotych brutto wraz z pochodnymi wypłacane na podstawie list obecności, za przeprowadzenie kontroli punktu sprzedającego napoje alkoholowe wynagrodzenie w wysokości 70 złotych brutto wraz z pochodnymi na podstawie list obecności.

VI. Realizatorzy programu i sposoby jego realizacji

1. Realizatorzy Programu:

Zadania ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są przez Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej i koordynowane przez Wiceprezydent Miasta Będzina, pełniącą jednocześnie funkcję Przewodniczącej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja Programu odbywa się przy współudziale:

- Członków komisji stałych Rady Miejskiej Będzina,
- Członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie,
- Członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie,
- Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie,
- Kierownika Miejskiej Świetlicy Środowiskowej,

- Komendanta Powiatowej Policji w Będzinie,
- Komendanta Straży Miejskiej w Będzinie,
- Przedstawicieli Sądu i Prokuratury w Będzinie,
- Dyrektorów szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- Dyrektora Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- Dyrektora Teatru Dzieci Zagłębia,
- Przedstawicieli środowisk trzeźwościowych,
- Przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji pozarządowych,
- Przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych,
- Przedstawicieli Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Sposoby realizacji:

- 1) Realizacja zadań w ramach czynności Wydziału Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej.
- 2) Powierzenie zadań jednostkom gminnym następuje w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
- 3) Powierzenie zadań podmiotom zewnętrznym następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Program zostanie podany do wiadomości publicznej i będzie podstawą do składania ofert na realizację zadań w nim zamieszczonych.

Zadania niniejszego Programu będą realizowane do dnia przyjęcia przez Radę Miejską Będzina Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok.